

ՄՇԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարեկանը 6 ռուբ.
Առանձին համարները 7 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлиς. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ

Ներքին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պաշտօնական տեղեկու-
թիւններ խօսքայի մասին. խօսքայի արտայայտու-
թիւնները. Նամակ երանգից. Նամակ խմբագրին.
Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պաշտ-
օնական տեղեկութիւններ. — ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԽՈՒՆԲԱՑԻ ՄԱ-
ՍԻՆ

Թիֆլիսի Միջաշէնի հիւանդանոցում յուլիսի
27-ին առաւօտեան կային 3 հիւանդներ, աւելացել
են 3, դուրս է գնացել հիւանդանոցից 1 հոգի: Յու-
լիսի 28-ին առաւօտեան Միջաշէնի հիւանդա-
նոցում կային 10 խօսքայով հիւանդներ: Զի-
նուորական հիւանդանոցում յուլիսի 26-ին կային
23, յուլիսի 26-ին աւելացել է 1, մեռել է 1:
Յուլիսի 27-ին առաւօտեան կային 23, յուլիսի
27-ին աւելացել են 2, յուլիսի 28-ին առաւ-
օտեան մնացել էին 25 հիւանդներ: Միջաշէնի
և զինուորական հիւանդանոցներից դուրս յուլիսի
27-ին հիւանդացել են 5, աւուղացել են 4, մե-
ռել են 2 հոգի:

Ախալքալաքի քաղաքում յուլիսի 25-ին 2 հի-
ւանդներ կային: Արագածի գիւղում յուլիսի 25-ին
կրկին հիւանդացել են 9 հոգի, մեռել են 2:
Խոսպի գիւղում յուլիսի 25-ին հիւանդացել են 2
հոգի: Արագածի գիւղում յուլիսի 26-ին հիւանդացել
են 8, մեռել 1 հոգի: Ախալքալաքի քաղաքում
յուլիսի 26-ին հիւանդացել է 1, մեռել է 1
հոգի: Խոսպի գիւղում յուլիսի 21-ին մեռել է 1
հոգի:

Գորիսում յուլիսի 24-ին կրկին հիւանդացել են 12
հոգի, մեռել են 7, աւուղացել է 1: յուլիսի 25-ին
հիւանդացել են 6, մեռել են 4, մնացել են 20 հոգի
հիւանդներ:

Բորժոմում յուլիսի 24-ին հիւանդացել են 2,
որոնցից մեռել է 1 հոգի: Ցխիմովի բժշկը հա-
ղորդում է, որ յուլիսի 1-ից մինչև 23-ը խօս-
քայով հիւանդացողներ եղել են Գորիսի գաւառի
հետեւադ գիւղերում Ուրբնիսի գիւղում հիւանդա-
ցել են 28, աւուղացել են 6, մեռել են 8: Կեթ-
ցիուլի գիւղում հիւանդացել են 10, մեռել են 6:
Գլանի գիւղում հիւանդացել են 3, մեռել են 2,
աւուղացել է 1: Ալեքի գիւղում հիւանդացել են
12, մեռել են 9: Կալէթի գիւղում հիւանդացել
են 4, մեռել են 2, աւուղացել է 1: Բուխի գիւ-
ղում հիւանդացել են 3, մեռել են 2, Սկրա գիւ-
ղում հիւանդացել են 2, մեռել է 1, աւուղացել
է 1: Խոլէթի գիւղում հիւանդացել են 2, մե-
ռել է 1: Խէթի գիւղում հիւանդացել են 4, մեռել
է 1: Տիւրքիսի գիւղում հիւանդացել են 11, մեռել
են 7, աւուղացել է 1: Երզնէթի գ. հիւանդացել է
1, մեռել է 1: Մեղրիկի գ. հիւանդացել են 2,
մեռել է 1, աւուղացել է 1: Սալայի գ. հիւան-
դացել են 2: Ցխիմովի գ. հիւանդացել է 1: Գլանի
գ. հիւանդացել են 3: Յրոմի գ. հիւանդացել են 5,
մեռել են 2: Ցխիմովի գ. հիւանդացել են 5, մեռել
են 2: Ախալքալաքի գ. հիւանդացել է 1: Զէմ-
նի գ. հիւանդացել են 3: Գուրուշտի գ. հիւանդա-
ցել է 1 հոգի:

Գորիս գաւառապետը յուլիսի 25-ից հաղոր-
դում է, որ կրկին հիւանդացել են Բուխի գ. 4
հոգի, մեռել է 1, Ալեքի գ. մեռել է 1: Խիւս-
թալի գ. մեռել է 1: Գումաշի գ. հիւանդացել
է 1: Գումի գ. մեռել է 1: Յրոմի գ. հիւանդացել
են 2, մեռել են 2: Զէմ-Չալա գ. հիւանդացել է
1: Կասպի գ. հիւանդացել են 3: Խիւսթալի գ.
հիւանդացել է 1: Խիւսթի գ. հիւանդացել
են 22, որոնցից մեռել են 11 հոգի: Բուխի գ.
հիւանդացել են 2: Ախալքալաքի գ. հիւանդացել
են 2: Մէտէի գ. հիւանդացել են 2: Խիւս-
թալի և Գորիս մէջ եղած ճանապարհի վրա մե-

ռել է Մէշլիսի գիւղի բնակիչ Գիգորա Խո-
մասուրի:

Ախալքալաքի քաղաքում յուլիսի 26-ին խօսքայով
հիւանդացել և մեռել է մի զինուոր:

Աղլիմա գիւղում յուլիսի 25-ին հիւանդացել
են 7, մեռել են 2 հոգի:

Բորչալուի գաւառի Եկատերինսկէի կոյուղա-
յում մինչև յուլիսի 25-ը հիւանդացել են 33 հո-
գի, աւուղացել են 24, մեռել են 4, մնացել են
յուլիսի 25-ին հիւանդներ 5 հոգի: Եւլալի գիւ-
ղում մեռել են 3, հիւանդ է 1 հոգի:

Գուշէթում յուլիսի 23-ին խօսքայից մեռել է
վաղեկակալից եկած Մէթի բնակիչ Բուրդու-
լի: Փաօլիսի գիւղում յուլիսի 20-ից մինչև 22-ը
հիւանդացել են 16 հոգի, մեռել են 13, մնացել
են 3 հիւանդներ: յուլիսի 22-ին կրկին հիւանդա-
ցել են 4 հոգի:

Թիֆլիսի գաւառի Գիգորի գիւղում յուլիսի
22-ին հիւանդացել է և մեռել է հետեւեալ օրը
Դաւիթ Երզնէթի: յուլիսի 23-ին հիւանդացել են
Յակոբ Կոստիւ-ճիլի և Թիմոթիան Մաքիս-
լաշիլի անաստու, ուր գնացել էին խօսքայից
աղատուիլու նպատակով: Հիւանդներն առանձնա-
ցած են:

Միսիսի գաւառի Միջաշէնի գիւղում յուլիսի
23-ին հիւանդացել են 2, մեռել է 1: Անագ-
գիւղում մեռել են 3: Վերին-Մալիսանի գ. հիւան-
դացել են 6, աւուղացել են 2, մեռել են 2:
Գուրանի գիւղում հիւանդացել է 1, որը այժմ
աւուղանում է: Լազիսի աւանում և Նիքի-
Մալիսանում հիւանդանալու մի քանի դէպքեր են
եղել:

Ելիսաւեոպոլի նահանգապետը հաղորդում է,
որ յուլիսի 25-ին Եւլալում հիւանդացել են 6,
աւուղացել է 1, մեռել են 7, մնացել են 7
հոգի: Գաւառում հիւանդացել են 68, աւուղացել
են 54, մեռել են 16, մնացել են 14 հոգի:
Ելիսաւեոպոլի քաղաքում հիւանդացել են 3, ա-
ւուղացել են 2, մեռել են 2, մնացել են 8 հո-
գի: Գաւառում հիւանդացել են 7, աւուղացել են
12, մեռել են 7, մնացել են 28 հոգի: Նուրի
քաղաքում հիւանդացել են 15, աւուղացել են 6,
մեռել են 6, մնացել են 19: Զերայի գաւա-
ռում հիւանդացել են 7, աւուղացել են 5, մեռել
են 6, մնացել են 10: Գաղաի գաւառում հի-
ւանդացել են 3, մեռել են 3, մնացել է 1: Արեւի
գաւառում հիւանդացել են 10, աւուղացել են 7,
մեռել են 5, մնացել են 44: Զէլանի գաւա-
ռում հիւանդացել են 37, աւուղացել են 31,
մեռել են 6, մնացել են 36: Զանդուկի գա-
ւառում հիւանդացել են 129, աւուղացել են 98,
մեռել են 46, մնացել են 31: Ընդամենը նահա-
նում մնացել են 228 հոգի:

Քուրմայիսի նահանգապետը հաղորդում է, որ
յուլիսի 25-ին Քուրմայիսում հիւանդացել են 4,
Զուրդիլի գաւառում 2, մեռել են Քուրմայիսում
2, Փոթիում 1, մնացել են Քուրմայիսում հիւանդ-
ներ 3, Փոթիի հիւանդանոցում 11, հիւանդանո-
ցից դուրս 1: Զուրդիլի գաւառում 3 հոգի:

Երևանի նահանգապետը հաղորդում է, որ յու-
լիսի 24-ին Նախիջևանում կային հիւանդներ 10,
հիւանդացել է 1, մեռել են 5, մնացել են 6:
Նախիջևանի գաւառում կային 73, յուլիսի 23-ին
և 24-ին հիւանդացել են 70, մեռել են 29, ա-
ւուղացել են 64, մնացել են 50: Եւրոպի գաւա-
ռում կային 22, հիւանդացել են 23, մեռել են
11, աւուղացել են 7, մնացել են 27: Ալեքսանդ-
րօպոլում հիւանդացել են 3, մեռել են 2, մնա-
ցել է 1: Ալեքսանդրօպոլի գաւառում կային 18,
հիւանդացել են 82, մեռել են 41, մնացել են
59: Երևանի գաւառում կային 2, աւուղացել է
1, մնացել է 1: Երևանի գաւառում յուլիսի 22-ից
մինչև 24-ը կային 13, հիւանդացել են 65, մեռել

են 32, աւուղացել են 2, մնացել են 44: Սուր-
մալուի գաւառում կային 12, հիւանդացել են 2,
մեռել են 4, մնացել են 10 հոգի:

Բագուի նահանգապետը հաղորդում է, որ յու-
լիսի 26-ին Բագուի խօսքային հիւանդանոցը
մեռել են 5, աւուղացել են 7, մնացել են 36,
հիւանդանոցից դուրս մեռել են 2: Նահանգում
բացի Եւրալու գաւառից հիւանդացել են 51,
մեռել են 67, աւուղացել են 29, մնացել են
103: Ղինուորական հիւանդանոցում կային 29:
Բագուի բանտում հիւանդացել են 2, աւուղացել
են 8, մնացել են 5: Գուրա քաղաքում, Գեօկչա-
յում և Սալիսանում նորից հիւանդացողներ և մեռ-
նողներ չը կային:

Ջալալաբադի շրջանի գլխաւորը հաղորդում է
յուլիսի 26-ից, որ Կալի մասի գիւղերում կրկին
հիւանդացել են 22, աւուղացել են 5, մեռել են
9, մնացել են 29 հիւանդներ:

Ղարսի նահանգապետը հաղորդում է յուլիսի
26-ից, որ Բաշ-Երազեղիում կային 38 հիւանդներ,
մեռել են 10, աւուղացել են 6, աւելացել են 21,
մնացել են 53: Տիւրքիսում կային 24, մեռել են
5, որոնց թւում և 1 ֆէլզէր, աւուղացել է 1,
աւելացել են 15, մնացել են 33 հոգի: Ղալա-
յիւում կար 1, աւելացել են 6, մեռել է 1,
մնացել են 6: Եւրապանեան մասում նորից հի-
ւանդացողներ են եղել Արախլում 7, Ջալալում
5, Օջախլում 2 հոգի:

Կարաբաշի ղինուորական նահանգապետը հա-
ղորդում է, որ յուլիսի 25-ին Եւրալում հիւան-
դացել են 4, մեռել են 3, աւուղացել է 2:
Պետրօպոլում հիւանդացել են 8, մեռել են 7,
աւուղացել են 2: Դէրբնում հիւանդացել են
5, մեռել է 1, աւուղացել են 3: Նրջանե-
րում հիւանդացել են 416, մեռել են 252,
աւուղացել են 248: մնացել են հիւանդներ
Եւրալում 11, որոնցից 7 ղինուորներ, Պետրօ-
պոլում 48, Դէրբնում 35, որոնց թւում 31 ղի-
նուորներ, Նրջաներում՝ Կիրիսան 234, Տարա-
սարանեան 180, Սամուրեան 192, Կարգինեան 4,
Կալիկոմոսեան 223, Եւրալի 215, Գումիսեան
15, Ալեքեան 80, Արեւան 69 ղինուորներ Կարա-
բաշի հեծակաւոր գնդի:

Յուլիսի 27-ին, առաւօտեան Թիֆլիսի Միջաշէ-
նի հիւանդանոցում կային հիւանդներ 7 տղա-
մարդիկ և 1 կին: օրվայ բնիկացեալ աւելացել են
1 տղամարդ և 2 կին: դուրս է գնացել 1 տղա-
մարդ: յուլիսի 28-ին առաւօտեան կային 7 տղա-
մարդիկ և 3 կանայք:

Յուլիսի 28-ին ժամանակահատիկի ժամանակա-
ւոր խօսքային հիւանդանոցը մեռել է 1 հիւանդ,
6-ը քաղաքամասից:

Հիւանդացել և տանն էին բժշկվում յուլիսի
25-ին 3 հոգի: յուլիսի 27-ին 2 հոգի: Յուլիսի
27-ին հիւանդացել է և երկվորեակներ հիւանդո-
ւացել է ուղարկել փականագործի կին Աննա Մա-
րոփի, 10-ը քաղաքամասից: Աւուղացել են տանը
յուլիսի 27-ին 5 հոգի:

Յուլիսի 23-ին հիւանդացած Տիգրան Խէչումով
որը տանն էր բժշկվում, խօսքայով հիւանդացած
չէ եղել:

Մեռել են տանը յուլիսի 27-ին 2 հոգի: Նրկա-
թուրային հիւանդանոցում մեռել է յուլիսի 26-ին
1 հոգի:

Գորի քաղաքում յուլիսի 26-ին կրկին հիւան-
դացել են 8 հոգի, որոնցից մեռել են 3, աւա-
ջուց հիւանդացածներից յուլիսի 26-ին մեռել են
2, յուլիսի 26-ին քաղաքում մնացել էին 23 հի-
ւանդներ: Բորժոմում յուլիսի 24-ին մեռել է 1,
25-ին մեռել են 2: Սուրամում 24-ին կրկին հի-
ւանդացել է 1: Կասպիում 25-ին հիւանդացել են
5, մեռել է 1: Կարեի գիւղում յուլիսի 26-ին և
27-ին մեռել են 3 հոգի:

Գորի գաւառի Ախալքալաքի գիւղում յուլիսի
22-ից մինչև 25-ը հիւանդացել են 19 հոգի, ո-
րոնցից մեռել են 9: Կալիկոմոսէի գիւղում հի-
ւանդացել են 6: Զօլէալի գիւղում հիւանդացել է
1, մեռել է 1 հոգի:

Ախալքալաքի գաւառի Մուսի գիւղում հիւան-
դացել են 5, մեռել է 1: Ախալքալաքում հիւանդա-
ցել և մեռել է 1 հոգի:

Բորչալուի գաւառապետը ներկայացրել է հի-
ւանդացողների ցուցակը էպիդէմիայի սկզբից
մինչև յուլիսի 15-ը հետեւեալ գիւղերում Եկատերի-
նէիցէի կոյուղայում հիւանդացել են 43 հոգի,
մեռել են 14, աւուղացել են 6, Խէչա գիւղում
հիւանդացել են 8, մեռել են 3: Ֆախրալօ գիւ-
ղում հիւանդացել են 12, մեռել են 4: Սարալօ
գիւղում հիւանդացել են 6, մեռել են 5: Վար-
դիստանի գ. հիւանդացել են 9, մեռել են 6:
Գեուր-Արի գ. հիւանդացել են 5, մեռել են 5:
Կուրուլար գ. հիւանդացել են 4, մեռել են 4:
Ջալալօղլի գ. հիւանդացել է 1, մեռել է 1:
Գլէ-Քալէշի գ. հիւանդացել է 1, մեռել է 1 հո-
գի:

Նոյն գաւառապետի յուլիսի 25-ից տղած
տեղեկութեան համաձայն, Եկատերինսկէի կոյու-
ղայում ներկայումս 13 հոգի հիւանդներ կան:
Ֆախրալօ և Սարալօ գիւղերում բոլոր հիւանդ-
ները աւուղացել են և ներկայումս նոր հիւանդա-
ցողներ չը կան:

Բագուի նահանգապետը հաղորդում է, որ յու-
լիսի 26-ին Բագուի խօսքային հիւանդանոցը մեռել
են 2, մեռել են 3, մնացել են 35: Հիւանդա-
նոցից դուրս մեռել են 4: Նահանգում հի-
ւանդացել են 83, մեռել են 69, աւուղացել
է 1, մնացել են 35: Ղինուորական հիւանդանո-
ցում կային 29: Բագուի բանտում հիւանդացել են
4, աւուղացել են 2, մնացել են 7 հոգի:

Ելիսաւեոպոլի նահանգապետը հաղորդում է,
որ յուլիսի 27-ին Եւլալի քաղաքում հիւանդացել
են 6, աւուղացել է 1, մնացել են 12: Գաւառում
հիւանդացել են 8, աւուղացել են 6, մեռել են
2, մնացել են 14 հոգի: Ելիսաւեոպոլի քաղա-
քում հիւանդացել է 1, մեռել են 3, մնա-
ցել են 6: Գաւառում հիւանդացել են 3, ա-
ւուղացել են 11, մեռել է 1, մնացել են 19:
Նուրի քաղաքում հիւանդացել են 8, մեռել են
15, մնացել են 12: Զերայի գաւառում հիւան-
դացել են 13, աւուղացել են 9: Գաղաի գաւա-
ռում նոր հիւանդացողներ չը կային, մնացել է 1:
Արեւի գաւառում հիւանդացել են 30, աւուղացել
են 15, մեռել են 16, մնացել են 43: Զէլանի
գիւղում հիւանդացել են 16, մեռել են 3,
մնացել են 49: Ընդամենը նահանգում մնացել են
226 հիւանդներ:

Երևանի նահանգապետը հաղորդում է որ յուլիսի
25-ին Նախիջևանում հիւանդացել է 1, աւուղ-
ացել է 1, մեռել են 2, մնացել են 4: Գաւառում
կային 50, մեռել են 20, մնացել են 30: Եւրո-
պի գաւառում հիւանդացել են 61, մեռել են 36,
աւուղացել են 8, մնացել են 64: Ալեքսանդրօպո-
լի գաւառում հիւանդացել է 1, մեռել են 2: Ե-
րևանում հիւանդացել և մեռել են 2: մնացել է
1: Սուրմալուի գաւառում հիւանդացել են 19,
մեռել են 7, մնացել են 22 հոգի:

Ղարսի նահանգապետը հաղորդում է, որ Եւ-
րաքալի մասում մինչև յուլիսի 27-ը կային հի-
ւանդներ 96, աւելացել են կրկին 43, մեռել են
26, աւուղացել են 14, մնացել են հիւանդներ 99
հոգի:

Քուրմայիսի նահանգապետը հաղորդում է, որ
յուլիսի 26-ին նահանգում հիւանդացել են 3, մե-
ռել են 3, մնացել են 18 հոգի:

Դադարանի նախագահը հաղորդում է, որ յու-
լիսի 26-ին Հորադուր հիւանդանոցին 5, մեռել
են 3, Պետրոսիկում հիւանդանոցին 6, մեռել են
4, առողջացել են 3 հոգի: Դերբենում հիւան-
դանոցին 2, մեռել են 3: Նրանցից հիւան-
դանոցին 680, մեռել են 317, առողջացել են
331: Մեռել են հիւանդներ՝ Հորադուր 13, որոն-
ցից 9 զինուորային էին, Պետրոսիկում 47, Դերբե-
նում 34, որոնց թվում 31 զինուորային: Նրան-
հետո՝ Կիրենեան 236, Կայազգո-Տարապետ-
նեան 156, Սամուրեան 196, Կարգինեան 143,
Կաղիկումեան 242, Հորադուր 203, Գուհի-
բեան 22, Ավարեան 80, Անդրեան 64, որոնց
թվում 10 զինուորային, իսկ հեծելազորի գնդի զի-
նուորայիններ 3 հոգի:

Յուլիսի 29-ին, չորեքշաբթի, թիֆլիսի Միքայել-
եան հիւանդանոցում կային 7 տղամարդիկ և 3
կանայք: Երկու ընթացքում աւելացել է 1 տղա-
մարդ 7-ը քաղաքամասից, Շախմազ Մուրադով
աղբահանում և 1 կին՝ Ուլիսան Պողոսյանի օգնու-
թյունը: Զարգացմանը, դուրս է գնացել հիւանդանոցից
1 կին՝ Վարվարա Գոնգաձէ և մեռել են 2 տղա-
մարդիկ՝ Ասլամազով Մուրադով, և 1 կին՝ Նինա
Վալերյան: Յուլիսի 30-ին կային 6 տղամարդիկ
և 2 կին:

Պարսկացի խօսքային հիւանդանոցը մեռել է յու-
լիսի 29-ին Արդուր-Կարաիմ-օղլու, 6-ը քաղա-
քամասից և երկուսն էլ մեռել են, մնացել է 1
հիւանդ: Յուլիսի 27-ին հիւանդանոցից դուրս հի-
ւանդացել է Նինա Միխայիլովա, 10-ը քաղաքա-
մասում, յուլիսի 26-ին հիւանդացել է Պրասկո-
վիա Նեզոսպասովա, 1 քաղաքամասում:

Զինուորական հիւանդանոցն են տարվել 7-ը
քաղաքամասից, Կարաիմ-օղլու փողոցից վերց-
րած Նեֆելիտով Իդրիսով, Նինա Սուլիմանի-
կովա, Խաչատր Սիմոնյան, Եսկով Միխայիլ, վա-
ղիկովիկայեան գնդի զինուորային: Յուլիսի 27-ին
հիւանդացել է և թողված է բնակարանում, 10-ը
քաղաքամասում, Նինա Գանսկովայա, յուլիսի
29-ին 8-ը քաղաքամասից Միքայելեան հիւանդա-
նոցն է տարված Սոֆիա Մատուրաշիլի Գլխան
գիւղից: Յուլիսի 28-ին, երկուսն էլ 6 ժամին
նախնական բանտից Մեռելի բանտի հիւան-
դանոցն է բերված խօսքային հիւանդացած 1
կաղանկաւոր:

Թիֆլիսի գաւառացիներ հաղորդում է, որ Վե-
րն-Ավիսայ գիւղում խօսքային մեռել են 6 հո-
գի, մնացել յուլիսի 28-ը հիւանդներ կային 9: Մե-
ռել են 4 կին և 2 տղամարդիկ:

Մերսիսի գաւառացիներ հաղորդում է, որ Վա-
կիսի գիւղում յուլիսի 26-ի գիշերը խօսքային
հիւանդացել է և յուլիսի 28-ին առաւօտեան մե-
ռել է Նինա Խելանովա:

ԽՈՒՆԵՐԱՅԻ ԱՐՏԱՅԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մինչև այժմ մենք զբաղված էինք խօսքային խա-
կութեան, վարակման ճանապարհների, վարակման
նպատակով պայմանների ուսումնասիրութեամբ:

Մենք տեսնում, որ խօսքային վարակիչ, անցողա-
կան հիւանդութիւն է, որ վարակիչ թոյնը դրան-
վում է միմյան հիւանդի արտաթորութիւնների
մէջ, որ խօսքային վարակիչը համար միանգա-
մայն անհրաժեշտ է որ վարակվողն անմիջական
յարաբերութիւններ ունենայ հիւանդի հետ և
կամ յիշած միջոցներով (օրինակ ջրի կամ կերակ-
րի հետ) կուղ տայ այդ թոյնը, որ խօսքային հար-
ածում է թոյն, անպաշտպան կազմակերպչներ, և
խօսքային թոյնը աճում է միայն հիւանդ ստա-
մաքի և աղիքների մէջ:

Այսպէս մեր տուած բացատրութիւնները, յու-
սով ենք, որ կարողացել ենք համոզել ընթեր-
ցողին, որ այս հիւանդութիւնը մի սարսափելի
անդիմադրելի, անթմեցելի պատուհաս է, այլ
այնպիսի մի ցաւ է, ինչ որ տիֆը, քոլերա, զի-
ֆոտերիա և այլն: Յուսով ենք, որ ընթերցողը,
լաւ ըմբռնելով վարակման պայմանները, և
այլ ևս չի յուսահատուի և ձեռնարկ չի անում, սար-
սափել և յուսահատութեան մէջ չի սպասի մահին,
այլ կը կռիւ թշնամու դէմ իր ձեռքը առած գէ-
ղով:

Եթէ մենք կարողացել ենք լաւ հասկացնել խո-
սքային խկութիւնը, և նրա տարածման միջոց-
ները, խօսքային սարսափը, պահանջը պիտի
վերանայ մեր երկրից, այն անհիմն, անտեղի սար-
սափը, որը երկրիս երկրակ է դարձնում և որը
մեռածներին անթողել է թողնում...

Բայց այսպէս թէ այնպէս, խօսքային բացիլը
մտել է մեր ստամոքսը, անցել է աղիքները և
յարմար միջավայր գտնելով այնտեղ իր համար,
աճում է սարսափելի արագութեամբ:

Երբ ստորակէտ բացիլը բուն է դրել մեր աղիք-
ներում, այնտեղ աճել ու բարձրացել է, այն փա-
մանակ նա առաջացնում է մեր կազմակերպչներ
չափը խանգարումներ, որոնց դարձումն կազմում
է խօսքային հիւանդութիւնը:

Խօսքային ստորակէտ բացիլը աղիքների մէջ
արտաճանում է մի թոյն, այլ օժիւտային, որը
ծծվում է մեր արիւնքի մէջ, տարածվում է մեր
ամբողջ կազմակերպչում, հարուածում է բոլոր գոր-
ծարանները, խանգարելով և միանգամայն կանգ-
նեցնելով նրանց գործունէութիւնը:

Մենք գիտաբար խօսքային մի առ մի նկա-
րագրել խօսքային բացվածիւ արտադրութիւն-
ները, և ոչ նրանց գնահատան դարձումները, ինչ-
պէս այդ արեւ են մեր յարգելի հրապարակապա-
րժիպիները:

Այս երկար, դժուարամար, սոսկ գիտական
նկարագրութիւնները համարեալ բոլորովին ան-
մատչելի են ժողովրդին, և աւելի շփոթում են
նրան:

Մենք կաշխատենք մի հասկանալի և ամբողջ նկա-
րագրել տալ խօսքային արտադրութիւնը
նշանները, որպէս զի ժողովրդը մի որոշ գա-
ղափար կազմի այս հիւանդութեան վրա:

Առհասարակ, խօսքային համաճարակման սկզբ-
բուն ժողովրդը այնպիսի աշխարհ է, որ նա ա-
մեն տեղ խօսքային է տեսնում և ամենաշուտ
կանոնութիւնը մարտդական գործարանում վե-
րադրում է այս հիւանդութեան: Կամայ կամայ
կապված համոզմունքի է փոխվում, երբ փոքր
լուծում է, կամ սխալ խառնում է: Այդ ժամա-
նակ այդ խեղճ վարակչները դուրսնուրը կոր-
րած, վաղ են տալիս դէպի բժշկը, գոյնը
զցած, սառը քրտնքը երեսները վաղելով, աչք-
ները խոր ընկած, և ընդհանրապէս ամենատուր-
միկի դրութեան մէջ:

Մի քանի բույսերից յետոյ, հենց բժշկի ներկայու-
թեանը բոլոր խօսքային երեւոյթները անհետա-
նում են և այդ յուսահատ մարդիկը յանկարծ ի-
րանց վերվրած են տեսնում...

Ահա վարակչի տիպը:

Կան և մի ուրիշ կարգի մարդիկ: Արանք խո-
սքային չեն վարակում, չեն հաւատում: Այդ-
պիսիները հակառակ չափազանցութեան մէջ են
ընկնում, անուշադիր թոյնիւրով ստամոքսի խա-
նգարումները, ծաղրում են առողջապահական կա-
նոնները, յաճախում են խօսքային հիւանդներին
և այսպիսով կարծես դիպումը արամադրում են
իրանց օրգանիզմը դէպի վարակում:

Բարեբաղդաբար այսպիսի տիպերը քիչ են, և
մեծամասնութիւնը զգույշ է պահում իրան:

Սակայն էպիդեմիայի ժամանակ չափազանց
զգուշութիւնը աւելի լաւ է, քան թէ մի փոքր
անհոգութիւնը:

Աւելի լաւ է ամենաթանկ ծախսով օգուտ
ստանալ և երբ ոչ թէն էր խօսքային տեղ ըն-
դունել, քան թէ ամենաշինքին խօսքային
չինքն չանհնարը դառնալ առհասարակ:

Բայց և այնպէս չը պէտք է չափազանցութեան
հասնել, այլ նկատի առնել և ուրիշ հանգամանք-
ներ, երբ մի անհոգ, որը վարակված երկրից է ե-
կած կամ հիւանդի մօտից, ստամոքսային խա-
նգարումն է ներկայացնում, որչափ էլ չնայ լինէր
այդ խանգարումը, — մենք պարտաւոր ենք նրան
իւրեւ խօսքային ընդունել և վարակել նրա հետ, ինչ-
պէս իրականութեամբ խօսքային հիւանդի հետ:

Այսպիսի երկրորդութեան մէջ մենք անշուշտ
կը սխալվենք յաճախ, բայց լաւ է հարկը
ան դաժն հասարակ փորձացաւ խօսքային
տեղ ընդունել և քան թէ մէկ անգամ
խօսքային փորձացաւ:

Ով որ տեսել է խօսքային հիւանդներ նա լաւ
գիտէ, թէ որքան փափկական են նրա արտա-
դրութիւնները:

Այս հիւանդութեան ուսումնասիրութիւնը կա-
րելի է միայն եղանակային հետեւում ճիշդը, որը
չափ անհրաժեշտ բացատրութիւնով միշտ ճիշդ է:

Խօսքային բնորոշվում է փորձութեամբ
թիւնով և փախուցիկութեամբ:

Զին և նոր բժշկիները դիտել են այն կանոնը:

Խօսքային համաճարակման միջոց-
ները, ամենա տեսակ փորձութեամբ
պէտք է խօսքային համարել:

Լուծը ընդհանրապէս լինում է առանց ցաւի,

երբեմն մի թիւի դաւարումն է դուրս հիւանդ
փորձում, որը ձեռք տալիս է ցաւում: Փորձութե-
թիւնը արագանում է, մի քանի անգամ հիւանդը
դուրս է գնում և ստատիկ յոգնում է, սխալ ըս-
կում է խառնել, և ստատիկ դէպքերում արտա-
նոս փախանքը հետեւում է լուծներին: Արագութեան
դէպքերում լուծը կրկնվում է 20—30 անգամ
օրական և աւելի, նոյն արագութեամբ կրկնվում
է փախանքը: Այն ժամանակ հիւանդի արիւնքը,
այսպէս ասած, ցամաքում է, որովհետեւ ահա-
գին քանակութիւնով հեղուկ է կորցնում նա:

Այս և ուրիշ պատճառներով հիւանդի դարկե-
րակը արագանում է և նուազում, հնչաւութիւ-
նը աւելում է, ծանրանում, ամբողջ մարմնը,
մասնաւոր ձեռքներն ու ոտները սառնում են և
առաջ է դառնում այն վերին աստիճանի տանջող
երեւոյթը, որը յայտնի է ամբաների կծկումները
անուշով: Ոտները և ձեռքները, պարանոցը կրծկ-
վում են, ձգվում են և հիւանդին անսովոր
տանջանքներ պատճառում:

Արեւն հեղուկի պակասելու հետեւանքներից
մէկն էլ — միջին պակասումն է, որը կարող է հա-
նել սպառման և առաջացնել անմիջական իւր-
այնքն այն դրութիւնը, երբ հիւանդը այլ ևս
մէջ չունի թափելու:

Երբ հիւանդը այս դրութեան մէջն է ընկել ար-
դէն, նրան փրկելու յոյսից պէտք է ցաւակցաբար
հրաժարել, մնում է մեղ միայն նրա տանջանք-
ները թեթեւանել: Մի-երկու օրվայ (երբեմն եր-
կու ժամվայ) մէջ հիւանդը դարձնալի կերպով
նիհարում է, աչքերը խոր ընկած, դէմքը չորա-
ցած, փոքր փոս ընկած, նրա ձայնը խաղում է,
դարկերակը անշուշտ փրկ է դառնում, ամբողջ
մարմնը չորանում է... Մահը խլում է խեղճին
առողջ դատողութեան մէջ:

Սակայն բարեբաղդաբար խօսքային միշտ այս-
պիսի գոռոզ դերը չէ ընդունում:

Բժշկապետ Վ. Արծրունի

ՆԱՍՏԱԿ ԵՐԻՄԱՆԻՑ

Յուլիսի 21-ին
Ամսի 18-ին, գիշերվայ ժամը 11-ին, սրբազան
Տեղակալը ս. Էջմիածնից մէջ սուրհանդակով յայտ-
նել էր Նրեանի պ. քաղաքապետին, թէ ի նկատի
ունենալով խօսքային կովկասում տարածած սար-
սափը և երեսնյանների յուսահատ դրութիւնը, ս.
Երեւանի կարգադրութեամբ, կիրակի, ամսի 19-ին,
առաւօտեան ութ ժամին, կուղարկվին Նրեան ս.
Գեղարքայ և ս. Գրիգոր Լուսաւորչի մատուցմե-
րը, ուստի առաջարկում է պատրաստ լինել ընդ
առաջ գալու: Պ. քաղաքապետը աշխույժ կարգա-
դրութեամբ, առաւօտեան ժամի դեռ 5-ին արդէն
ամբողջ քաղաքը ոտի վրա էր ս. մատուցման
դիմաւորելու համար: Մինչև ժամի ութը քաղաքի
բնակիչները թէ ծեր և թէ մանուկ, թէ կին և
թէ երիտասարդ գոմարդուհի ժողովում էին ս.
Սարգիս եկեղեցու դռները: Այդտեղ էին նաև
քաղաքի բոլոր համբարները իրանց զրօշանդութի-
ւամբ 9-ին հողմերով հարկաւ չընկած քաղաքը
քաղաքի բոլոր ժողովրդականներով, հանդիսաւոր
կերպով դիմաց դէպի Հրապարան գետի դռները
Հանդիսին ներկայ էին՝ պ. քաղաքապետը,
պարսից փոխ-հրապարտը, զինապետը, զինվոր
Բրաժնիկով, ոտնիկանայեւոր և այլ պաշտօնական
անձինք: Ժամի 10-ին, քառաձի կառքով, չրջա-
պատված բաղմաթիւ հեծակներով, ժամանեց
սրբազան Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեան
ընկերակցութեամբ Ղևոնդ վարդապետ Յովակի-
մեանի: Կառքից իջնելով, սրբազանը վերցրեց ս.
Գեղարքայ մատուցման, իսկ Ղևոնդ վարդապետը
և Լուսաւորչի աչք և այնպէս չընկալաւ հո-
գեւորական դասով և ժողովրդի խուռն բաղմու-
թեամբ, օրվայ պատշաճ շարականներ կրելով,
զինվորները դէպի ս. Սարգիս եկեղեցին: Ժամի առա-
ւել կէսին ս. մատուցմանը արդէն բաղմնեցած էին
եկեղեցու մէջ սեղանի առջև, և սկսված էր ս.
պատարագը: Ինչպէս ճանապարհին, նոյնպէս և
եկեղեցում թէ արարի երկրկանութեամբ և շե-
մաւորութեամբ ժողովուրդը ժողնում էր երկր-
պագրել ս. մատուցմանը, նկարագրել իր գրչի
ոյժից վեր է, թող ընթերցողն ինքն երեսակայէ
Պատարագը տեղի մինչև 11 1/2 ժամը: Պատարա-
գից յետոյ, մի և նոյն շքեղ հանդիսով ս. մատուց-
մանը եկեղեցու հիւսիսային դռնից դուրս տանե-
լով, չընկնելով դէպի եկեղեցու արևմտեան կողմը
այնտեղ հանդիսաւոր թափօր կատարեցին. ապա
արևմտեան դռնից ներս բերելով, քաղմնեցին ի-

րանց նախկին տեղում, որից յետոյ Արիստակէս
սրբազանը խօսեց մօտաւորապէս հետեւեալ յորդո-
րական քարոզը:

«Ողջն ձեզ, սիրելիք: Մեր այսօրվայ ձեզ հետ
լինելու պատճառը ամենից յայտնի է. կովկա-
սում տարածված սարսափի խօսքային հիւանդու-
թիւնը իր դառն ազդեցութիւնը տարածելով ամե-
նայն կողմ, շատ քաղաքներ և գիւղեր համարեա լաց
ու կոծի առաքելդ դարձրեց: Այդ դարձուրդի ա-
ղետը իր յանդուգն արշաւանքներով աւելի ևս
խորը խոցեց ս. պիսիկ անդամներին և սրբազան
Տեղակալի հայրական սրտերը, որոնք ի նկատի
ունենալով երեսնյանների յուսահատ դրութիւնը,
որոշեցին մեր միջոցով ուղարկել այստեղ վնա-
քում ունեցած այս սուրբ և հաղթադիր մա-
տուցմանը: Մինչև օրս երեսնայն աղաւթ է մնացած
այդ անկոչ հիւրից, յուսակց եմ, որ սուրբ մա-
տուցս զօրութեամբ այսուհետեւ էլ նա մատուց չի
գործի այստեղ: Ամենից յայտնի է ս. գրքից այս
խօսքերը թէ՛ հայեցեցէք և տացցէ՛ք ձեզ, քաղիե-
ցե՛ք և բացցէ՛ք ձեզ: Հասկանալի է, որ եթէ մենք
սուրբ հաւատով և անխաբար յուսով խնդրենք,
կը ստանանք և եթէ բաղմնեք՝ կը բացվին մեզ
Աստուծոյ ողորմութեան դռները: Այս խօսքերն
ասելով, և նպատակ չունեն համոզել ձեզ ան-
գործ նստել և միայն յոյսները Աստուծոյ վրա
դնելով, ապաստել, որ նա ազատէ ձեզ վերահաս
վտանգից: Ոչ, այդպիսով դուք չարաչար կը
սխալվէք: Այս հանգամանքում պիտի ինկատի ու-
նենայ երկու օրէնք — բնական և բարոյական: Բնա-
կանն այն է, որ շատ անգամ մարդ այնպիսի
վտանգներ է հանդիպում, որոնցից ազատվելու
համար նա շատ անգործ է իր թէ մոտաւոր և թէ
ֆիզիկական ոյժով, ուստի և այդպիսի դէպքերում
մնում է սուրբ և անխաբար յոյսով, որովհետեւ Աս-
տուծոյ ողորմութեանն ու օգնութեանը, օրինակ
ձեզ ս. Գրքից բարեկացոյ Նաբուքադնոսոր ար-
քայի տուած պատիժը երեք մասնանցը, որ երբ
նա կամենում էր երեք մասնանքին այլեւ կրակի
մէջ, Աստուծոյ ողորմութեամբ, հոգը հակառակ
կողմից փչելով, ընդհակառակ բարեկացին իրն
այնք և նրանք աղաւթ մնացին: Իսկ բարոյականը
այն է, որ մարդ չը նայելով կարող է իր բնա-
կան ինքնով և ֆիզիկական ոյժով դիմադրել վե-
րահաս վտանգին, բայց մոռանալով իր բարոյա-
կան պարտքը, ծուլանում է իր բնատուր ձիւղե-
րով գործելու, և վերվրած միայն ի վերապա-
ն է սպասում, ամեն ծանրութեան Արարչի վրա
թողնելով: Այդպիսիները մինչև անգամ կարծում
են թէ իրանց կողմից յանդիմութիւն կը լինի
խօսքային դէմ մաքառելը և դրանից ազատվելու
համար միջոցների դիմելը, շատերը մինչև անգամ
համարձակ քաղաքում են թէ խօսքային Աստուծոյ
է ուղարկել մարդկանց չարութիւնը պատժելու
համար. այդպիսիները չարաչար սխալվում են և
մեղանշում Աստուծոյ առաջ: Օրինակ, եթէ ձեզա-
նից մէկը կամ թէ հենց ինքս ինձ ձգեմ կրակի
մէջ ասելով՝ ևս Աստուծոյ հաւատում եմ, նա
ինձ կը փրկէ, միթէ ես իրաւունք ունեմ Աստու-
ծոյ փրկութիւն սպասել, չէ որ ես այդպիսով
իմ հաւատքը ի չար եմ դրո՞ղ դնում և, այդպի-
սով փոխանակ Աստուծոյ՝ դիմութիւնը, բարեկա-
րութիւնը կը չարծուս: Այն պա օրինակին հետեւած
կը լինենք, եթէ մենք այս հանգամանքում անգործ
մնանք այդ անկոչ հիւրի դէմ և սպասենք, որ
Աստուծոյ փրկէ մեզ: Ամենից յայտնի է լրագիր-
ներից, որ խօսքային Բագու քաղաքը մոտեւոր
այնտեղի անմաքաղութեան և տեղացիների անհո-
գութեան շնորհով, որպիսի սարսափելի կոտո-
րածներ արեց, մինչդեռ այդ մի և նոյն հիւան-
դութիւնը մտնելով թիֆլիս, չը նայելով վերջինիս
բաղմաւորութեանը, չը կարողացաւ իր չարա-
գութակ հարուածները աջ ու ձախ տարածել և
յայտնի դո՛ւր ունենալ: Ինչպէս բացատրենք այս
հակադրութիւնը, նրանով՝ որ Բագուն իր կեղ-
նաւորութեամբ դրկաբայ ընդունեց անկոչ հիւրին իր
մէջ, իսկ թիֆլիս իր օրինակելի մաքրութեամբ,
սանիտարական խնդրի տակուս աշխատութեամբ, և
քաղաքային վարչութեան խիստ հակադրութեամբ և
զանազան բարեգործական հիմնարկութեանց շնոր-
հով, յանդուգն կերպով դէմ դրեց այդ անկոչ հիւրին
և վտահասում եմ ասել՝ յարգեց այդ սարսափելի
թշնամուն: Եթէ թիֆլիս մի պարսկական քաղաք
լինէր, նա աւելի վատթար դրութեան հասած կը
լինէր, քան թէ Բագուն, ինչպէս որովհետեւ մահա-
տակաւորութեան հետեւողները, կուրացած տղիտու-
թեան և խաւարամտութեան զօրով, խօսքային և
խօսքային նման աղետները համարում են երկնքից

առաջնությունը պատահաներ և երկուսն էլ կրում մարտունակ նրանց դէմ, կատարվելով թէ մի գուցէ այդպիսով աւելի ևս գործեն Աստուծոյ բարկութիւնը: Իսկ այն երկիրները, որոնք մտել է քրիստոնէական լոյսը, որոնք տարածվել է զիստութիւնն ու լուսաւորութիւնը, այնտեղ ընակելիները բոլորովին հակառակ տեսակետից են նայում այդ սարսափելի էպիդեմիայի վրա և փոխանակ ընդունելով քաջութիւնով մարտնչում են նրա դէմ և կործանում հալածում:

«Այս այս իսկ նպատակով ա. մինչդեռ և սրբազան Տեղապետ ի նկատի ունենալով յերանի հասարակութեան լքանը և վնասները գրութիւնը, ուղարկեց այստեղ այս սուրբ մատուցանելը, որ դուք սիրելիք, փոխանակ վնասներու և յուսահատութեան, զինվեք այս երկրային զենքերով, վառվեք Աստուծոյ սիրով, անընդհատ յոյսով մի սիրտ մի հոգի եղած, ձեռք ձեռքի տալով քաղաքային վարչութեան, սանիտարական խմբերի և բժշկականութեան հետ, պատերազմեք այդ սարսափելի թշնամու դէմ: Դրան յաղթող ամենայայտնի միջոցը մարտնչելն է, որի վրա առանձին ուշադրութիւն պիտի դարձնեք, իսկ միւս միջոցները՝ աւելորդ եմ համարում մի առ մի թուել, վստահ լինելով, որ ամենքիդ յայտնի կը լինեն դրանք թէ լրագրողներէն և թէ առողջապահական տեսարաններէն:

«Այժմ մնում է մի կարևոր հարց, որի հետ ընդհանրապէս զգուշացնում են հաշտվում մեր ժողովուրդը, դա մարդասիրական միմեանց օգնելու հարցն է: Մեր հայրենասիրելի շատերը գուցէ մոռնում են թէ խօսքնան գոհնը կը տանի աղքատ և հասարակ դասակարգից, իսկ իրանք իրանց մաքուր արարածով, անդադրաբար կերակուրելով ու ըմպելիքներով և առողջապահական խիստ միջոցներով ապաստան կը լինեն համաճարակ ախտի հարուստներէն: Այդպիսիները չարաչար խաբւում են իրանց յոյսերի մէջ, ինչպէս որ խաբւեցան Բագրուի հարուստները: Ամենքիդ լրագրողներէն քաջ յայտնի է, որ այդ սարսափելի հիւսանքութիւնը, նոյն իսկ բժիշկները վարակվելով դո՛ւ են քնում: միթէ նրանց պակասում է միջոց իրանց զգուշ պահելու, ոչ, նրանք գուցէ հարկը ան դամ աւելի խիստ առողջապահական միջոցներով են չընկալաւոր իրանց, քան թէ կարող էին անել մեր հայրենասիրները, բայց դարձեալ վարակվել են: Ուրեմն մարդկութեան այդ թշնամին յաղթելու է միայն վերին աստիճանի մաքրութիւնը և ընդհանրութեան ապահով կենսի վարելուց: ուստի և մեր հայրենասիրները, եթէ կամենում են զէթ իրանց վտանգից ազատ լինել, թող ուշադրութիւն դարձնեն ոչ միայն իրանց և իրանց աղքատներին: Բարբորութեան վրա, այլ և իրանց աղքատ դրացիները բարեկեցութեան վրա, թող նրանք հաւատացած լինեն, որ այդ անդուծ հիւրը իրանց աղքատ դրացու իրենցից մոտեցնուց յետոյ շատ դիւրաւ կարող է մտնել նաև իրանց ամենամեծուր և գեղեցիկ ապահովներն ու սրահներն և այնտեղ էլ առատ հունձ ունենալ:

«Այս պատճառով առաջարկում եմ քաղաքի հարուստ դասակարգին բանալ իրանց քանկների բերանը և օգնել իրանց աղքատ եղբայրակիցներին, իսկ աղքատներին առաջարկում եմ փոխադարձաբար օգնել հարուստներին իրանց ֆիզիկական ոյժերով ու ծառայութիւններով: Եթէ դուք այսպէս մի սիրտ մի հոգի դառնաւ եղբայրաբար կօդնեք միմեանց, և զինվելով այս Աստուծային զենքերի անընդհատ յոյսով կը զինադրեք այդ սարսափելի ոտիկին, հաւատացած եղբւր, որ յաղթութիւնը ձեր կողմը կը մնայ և նա կորիզուել կը հեռանայ ձեռքից: Իսկ ես կը խնդրեմ Աստուծուց այս սուրբ մատուցանելի չնորով պարգէն ձեզ այդ անասանելի յոյսն ու քաջութիւնը, ամէն:

Հանդէսը վերջացաւ ժամի մէկ և կեսին: Պարոն քաղաքապետը յայտնեց հասարակութեանը, որ երկուշաբթի, ամսիս 20-ին, առաւօտին 8 ժամին թափօր պիտի լինի Ալեքսանդրեան այգում, իսկ այնտեղից ա. մատուցանելը կը տարվին ա. Պոլսու և Պետրոս եկեղեցին: Ուստի և առաջարկվում է հասարակութեանը չեղմունակութեամբ մասնակցել հանդիսին: Այդ օրը մինչև երեկոյան ժամի 7-ը հազարն ընդունելու արանք և կանոններ, ծերոց և տղայոց զինում էր երկրպագելու ա. մատուցանելին:

Երկուշաբթի, ամսիս 20-ին առաւօտին խառնութիւնը փակված էին: Հասարակութիւնը և համաբանները իրանց զբօսանքներով խոնարհ էին

ս. Սարգիս եկեղեցու բակում: Ժամի 8-ին թափօրը անցնելով հրապարակով մեծ հանդիսով մտաւ Ալեքսանդրեան այգին: Այդտեղ հանդիսին միացաւ նաև ուսուցչի հոգևորական դասը: Մահաւանդները լացակայ էին: Ալեքսանդրեան այգում թափօրը կատարելուց յետոյ հանդէսը դիմեց ա. Պոլսու և Պետրոս եկեղեցին, որտեղ ժամի 10-ին սկսեց ա. պատարագը և վերջացաւ 12 ժամին: Իսկ մինչև երեկոյ ուխտաւորները բաղնիքները խոնարհ էր եկեղեցու դաշտում:

Այսօր, ամսիս 21-ին, առաւօտին ժամի 8-ին սրբազան Սեդրակեան և Ղևոնդ վարդապետը ուղեկցված մեծ բաղնիքներով վերադարձան ս. Էջմիածին, տանելով իրանց հետ ա. մատուցանելը: Բ. Խ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 28 յուլիսի
Թիֆլիսի Միդլսթիկ եղբայրները բարձրիկ կատարեալ ա. Սուքիասեան, ինչպէս արդէն հաղորդեցին տեղական ուսուցչիցին, մի համակրելի միտք է յղացել. նա չաբանվալ մէջ մի երկու օր բաց է անում բաղնիքը աղքատներին համար ձրիաբար, և արդէն ուղարկել է Թիֆլիսի ա. ուստիկանայեան տոմսակներ՝ աղքատներին մէջ տարածելու համար:

Պ. Սուքիասեան ինձ էլ է ուղարկել տոմսակներ յատկապէս Հուլիսեան աղքատներին համար: Գայտնելով չնորակաւորութիւն պարտին, առաջարկում եմ Հուլիսեան թափօրը չաբանելու և այնտեղ արդող եկելու մշակներին և արհեստագործներին, որ ձրի բարձր գնալու համար կարող են ինձանից տոմսակներ ստանալ Հուլիսեան թիֆլիսում:

Խնդրում եմ կարող անձանց այս մասին տարածել ամբողջ այն շրջաններում, ուր լրագրող է կարողացել:

Խ. Մարտիան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յաւելով պէտք է յիշեք որ «Մշակն» էլ իր դո՛ւն ունեցաւ, անգուց խօսքնան իւրեց մեղանից մեր հաւատարիմ թղթակիցներէն մինն, այն է արեւմտադարձուցիչ Ա. Արիւիկեանին, որը տարիներով թղթակցելով «Մշակին» մեծ մասամբ կամ չէր ստորագրում իր թղթակցութիւնները, կամ ստորագրում էր «Տեղացի» կեղծ անունով: Ամսիս 17-ին Արիւիկեան հիւանդացու Ղազարապատ գիւղում, այնտեղից նրան նոյն օրը արդէն խօսքնան նա վախճանվեց: Ուրեմն «Մշակին» էլ վիճակից արձանագրել խօսքնային աղալի քրքիրներն մէջ իր ջիւղ համակրողներէն և թղթակցներէն մինն անունը:

ՀԱՅԻՔԵՆԻՅՑ մեզ գրում են. «Բագրուի մէջ էպիդեմիայի թուլանալու պատճառով, այստեղից բաւականաչափ բացուեցի վաճառականներ, որոնք խօսքնային սատակութեան ժամանակ փախել էին այդ քաղաքից, այժմ պատրաստվում են վերադառնալ Բագրու, իրանց ընդհատված գործերին ընթացք տալու համար:»

ՂՈՒԲԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Վերջին երկու թէ երեք օր մեր քաղաքում և նրա շրջակայքում սաստիկ չոր եղանակ է անում. ջրմաշակով տաքութիւնն անցնում է 35 աստիճանից: Սաստիկ չորքերի պատճառով Ղուբայի դաւառի շատ տեղերում ցորենի արտերը դեռ չեն հնձված. մշակները փախել են դաշտերից: Թէ չընդեր և թէ խօսքնային պատճառով վաճառականներէն շատերը այս տարին չեն գնում Նիժնի-Նովոգորոդի տոմսակնաւու:»

ՂՈՒԲԱՅԻՑ մեզ գրում են որ վերջին օրերս Ղուբայի դաւառապետը հիւանդացել էր խօսքնային չորք, բայց այժմ արդէն կատարելապէս առողջացել է:

«Տարազ» շաբաթաթիւնը հետեւեալ կտորը արտատրել է ուսուցչիցին: Անկարգութիւնները Ուսուստանում շարունակվում են, Վլադիմիրը քանդակում համարաւոր ընդհանրապէս զիւղերը պաշարման գրութեան մէջ են. «Նիւսգարա» անունով չորեանի վրա ճանապարհորդները (ուսու բանակները) նոյնպէս ապստամբվել են նաւապետի դէմ, որովհետեւ վերջինը չէ կամե-

ցել նաւը մտնել Սարատով քաղաքի նաւահանգիստը, նաւում խօսքնային մի քանի մեռած ու հիւանդ լինելու պատճառով: Ապստամբներին անձաճարկելու համար Սարատովից օդուկեան է հասել զինուորական մի նաւ և երբ ծովային զինուորական ուստիկանը պահանջում է յանուն օրէնքի հնազանդել, ամբողջ միաբերան պատասխանում է՝ «Եթէ օրէնք լինէր, այն ժամանակ դուք, այդ օրէնքի անունից խօսողները, առաջինները պիտի ջուրը նետվէիք: Այդ պատասխանից յետոյ զինուորական նաւապետը հրամանով դորքը արձակում է հրաշաններէն և վախեցած ամբողջ տեսնելով որ կատակ չեն անում իր հետ, սպասաւորվում է նախ ստորին յարկերում:

Մեզ հաղորդում են, որ Բագրու-Թիֆլիսեան երկաթուղու Հակի-Կաբուլ կայարանից ոչ հեռու գտնվող Ալիաթ սարը հաւ երկու, երեք օր է որ սկսել է ժայթքել հազարն ընդհանրապէս ցեխ և քարեր: Հրաբխային այդ վիժման բարձրութիւնը հասնում է 50 սաժէին: Վիժման ժամանակահատարանը դարձրում է յետոյ նորից է սկսվում:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՊՈԼԻՑ մեզ գրում են, որ յուլիսի 18-ին այգետիլ հայ թատրոնատէրների խումբը, քաղաքային կուրի դահլիճում, մի ներկայացում տուեց յօգուտ հակախօսքային հիւանդանոցի: Խաղացին «Մանուկ» դրաման և մի փոքրիկ կոմէդիա: Ներկայացումը, թղթակցի ասելով, անաշու անցաւ:

Գաւառական մի քանի քաղաքներէն, որտեղ այժմ տիրում է խօսքնան, մեզ գրում են որ այդ հիւանդութեամբ հիւանդացածներ և նրանց մեռնողների ամենամեծ պրօցէնտը ներկայացնում են մահամտականները, ապա հիւանդները, իսկ համեմատելով ամենից քիչ հիւանդացողներ ու մեռնողներ՝ հայերն են: Դա ամենաշատ ապացոյց է, որ խօսքնան աւելի անողորմ է դէպի կեղտոտ կենցաղավարութիւն ունեցողները: Իսկ յայտնի է որ մահամտականներն ու հիւանդները շատ կեղտոտ են անողորմ, առհասարակ: Հայերը, ի հարկէ, համեմատելով աւելի մաքուր ժողովուրդ են և կենսից աւելի մեծ բարօրութիւն են վայելում, քան մահամտականներն ու հիւանդները: Եթէ հայը հարուստ էլ չէ, նա աշխատում է, նոյն իսկ գիւղացին կամ քաղաքի արհեստագործը, աւելի յարմարութիւններ ապ թէ իր անձին և թէ իր ընտանիքին: Այն ինչ հիւանդ ու մահամտականը, ինչքան էլ հարուստ լինէր, աշխատում են միշտ փողը խնայել, իրանց անձն ու ընտանիքը ամեն բանից, կենսից ամեն յարմարութիւններէն զրկել և չը նայելով նրեթեւ կան միջոցներէն էլ՝ դարձեալ շարունակում են աներակապել կեղտի մէջ սպնել:

ՂՈՒԲԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Բագրուի նահանգական դատարանի բաժինը հասաւ Ղուբա, և յուլիսի 18-ից պիտի սկսի իր դատաւարութիւնը: Վճուր համար կան, ինչպէս ասում են, մօտ 100 քրէական գործեր: Դատարանի բաժինը պիտի մնայ այստեղ մի ամիս և կէս, իսկ այնուհետեւ պիտի ուղեւորվի Գերբէնու:»

Ստացանք ուսու երիտասարդ գրող Իւրի Վեսելովսկու (Юрий Веселовский) նրա բաւական ընդարձակ բրօշուրը «Из истории армянской специ» (Հայոց բնիկ պատմութիւնից) վերնագրով: Հեղինակը շատ խղճմտաբար կերպով ուսումնասիրել է հարցը և հայոց բնիկ ծնվելու օրից թէ Կ. Պոլսում և թէ Թիֆլիսում, մինչև մեր օրերը մեր բնական գրականութեան մի ճիշդ և ամփոփ պատկեր է ներկայացնում ուսու հասարակութեանը: Գնահատելին այն է, որ պ. Վեսելովսկին հայոց բնիկ վրա խօսելով և ընդառնալով թէ մեր ամենամար պիլեանները և թէ նրանց մէջ հանդէս բերված տիպերը, անտես չէ առնում հայերի ժամանակակից կենսից և մեզ յուզող մտքերն ու գաղափարները, այդպիսով նա ընդառնալով է մեր թատրոնը, եթէ այսպէս կարելի է ասել, զուգընթացաբար մեր հասարակական կենսի պայմանների դարգացման հետ: Շատ ուրախ ենք որ ուսու հեղինակի հայոց այս կամ այն պիլեային մասին յայտնած մտքերը գրեթէ կատարելապէս համընկնեն մեր յայտնած մտքերի հետ նոյն պիլեաների մասին: Իր բրօշուրի առաջաբանում Վեսելովսկին խօսում է առհասարակ հայոց նոր գրա-

կանութեան վերածնութեան մասին, ըստ արտադրելով որ մինչև այժմ հայոց գրականութիւնը անյայտ էր մնում ուսու հասարակութեան, այն ինչ մօտ մի դար է արդէն որ հայ ինտելիգենցիան աշխատում է իր գրական նոր ասպարէզում, յօգուտ իր ազգի, արթնացնելով նրա հոգևոր ոյժերը, նպաստելով ազգի մտաւոր վերածնութեան և հաւատարիմ կերպով հետեւելով այն բոլոր թարմ, լուսավոր և նշանաւոր գաղափարներին, որոնք հետզհետեւ ծնունդ են առնում թէ արևմտեան Եւրոպայի և թէ Ռուսաստանի կենսից ու գրականութեան մէջ:

ՀԱՅԻՔԵՆԻՅՑ մեզ գրում են. «Հայկերէնի շրջակայ գիւղերում, ինչպէս Գետաշենում (450 տուն), Ոսկանապատում (500 տուն) և այլ գիւղերում՝ խօսքնան գոհն է տանում:

Մեզ գրում են ԲԱԳՈՒԻՑ հետեւեալ. «Մեր մարդասիրական ընկերութիւնը պարտաւոր էր իր կանոնադրութեամբ, և եթէ կանոնադրութիւն էլ չը լինէր կարող էր որ և է օգնութիւն հասցնել Բագրուի քաղաքի աղքատներին: Սակայն ընկերութեան թէ անդամները և թէ նախագահը փախել են քաղաքից:

«СНІМЬ ОЧЕЧЕСТВА» լրագրում գտնում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնը Նիժնի-Նովոգորոդի քաղաքից. «Աշխատող, բանուր ձեռքերի սակաւութեան պատճառով, քաղաքը մինչև այժմ չը կարողացաւ կառուցանել խօսքնային հիւանդանոց: Գաղաքային դռան ամենակարգ հիւանդանոց: Գաղաքային դռան ամենակարգ վարձել քաղաքի այլ և այլ թաղերում մասնաւոր տներ 500 հիւանդների համար: Իսկ նահանգապետ Բարանով վախճալով, որ այդպիսով վարակիչ հիւանդ կը տարածվի ամբողջ քաղաքում և ժամանակ վատակաւոր համար իր սեփական տունը, որը քաղաքում առանձնացած դէպ ունի, հիւանդանոց դարձրեց: Արդէն հիւանդներ բերվում են այդ նոր հիւանդանոցը:»

Մարաքաղաքի լրագրողները հաղորդում են որ ՕԻԵՍՍԱՅՈՒՄ մի քանի բժիշկներ այժմ հրապարակական դատախազութիւններ են կարողում խօսքնային մասին: Ի միջի այլոց այս օրերս կին-բժիշկ Կատարինա կարողաց մեծ բաղնիքում առջև մի ընդարձակ դատախազութիւն, որի մէջ մասնագոյց արեց այն միջոցների վրա, որոնցով կարելի է մաքառել խօսքնային դէմ: Նա զորոշացրեց հասարակութիւնը չը գործածել մրգեր, մանուսնող խակ մրգեր, պղնձեց այն ճամպուտութեան վրա որ խօսքնային ժամանակ պէտք է գործածել անապայման թարմ կերակուրներ և խմել անպատճառ եւի տրւած ջուր: Դատախազը բացատրեց և դէպիցէկ-ցիական միջոցների գործածութիւնը և վերջապէս կարճաւոր կերպով հաղորդեց իր լսողներին թէ ինչ տեսակ անմիջական օգնութիւն պէտք է հասցնել հիւանդին, բժիշկի գալուց առաջ:

ՂՈՒԲԱՅԻՑ մեզ գրում են հետեւեալ. «Մեր քաղաքի հիւանդանոցում խօսքնային աւելի շատ մահվան դէպքեր են լինում այժմ, քան նոյն իսկ մահամտական թաղում: Հիւանդների առևտուրը քաղաքի հայ վաճառականների հետ միանգամայն կարված է այժմ. նրանք միշտ ապրանք էին առնում քաղաքում և ապա գնում էին գիւղեր, այնտեղ նոյն ապրանքը գիւղացիների վրա ծախելու: Իսկ այժմ, քանի որ շրջակայ բոլոր գիւղերը վառակված են խօսքնային, հիւանդ այդ մանրալվանդներն ոչ ապրանք են առնում քաղաքում, ոչ էլ գիւղեր շրջում՝ ապրանք ծախելու:»

Յուլիսի 23-ից մեզ գրում են ՂՈՒԲԱ քաղաքից հետեւեալ. «Այստեղից չորերը դարձեալ շարունակվում են մեր քաղաքում և դաւառում: Այս օրից յայտնող ցորենը ծախվում է պոլսը 60 կոպէկով, իւղի ֆունտը 20 կ., ոչխարի մսի ֆունտը 6 կ., ձուր 12 ֆունտ 10 կ., պանիրը 7 կոպէկով:»

Թիֆլիսի թիւի դպրոցների թիմական տեսուչ Եղիշէ քահանայ Գեղամեան խնդրում է մեզ տպագրել հետեւեալ. «Սրանով յայտնում եմ ի գիտութիւն Վրաստանի և խմբի ծխական դպրոցների պ.պ. առաջ-ուսուցիչներին և մեծաթիւ տաղ-ուսուցչուհիներին, որ ա. Էջմիածին մայր-աթիւի հրամանագրութեամբ, 14-ից սոյն յուլիսի, № 27, նորից թողարկված է պ. Ղազարոս Աղայեանի

«Ուսումնական լեզու» ղապագրքերի կիրառությունը մեր ուսումնականությանը:

Բրուսայի, այլ և Եգիպտոսի պատգամաբար Ա. Յովհաննիսյան, իր բնագրած սրամտություններով պատմականորեն մեզ, յայտնում է, որ ինքն Բուսայից հեռավոր ընկերություններ ժողովում թեյախոսները և ճաշարանները միջոցով, առերևույթ և անկարող ըստեր չէ համարել: Օր ցերեկով էլ այդպիսի ստախոսություն... Երբ Բրուսայի, այլ և Եգիպտոսի պատգամաբար լրագրիչների հաղորդած տեղեկություններով չէ բաժանամանում, թող դիմե՞ ժողովի արձանագրություն, որտեղ, անկասկած, արձանագրված կը լինեն իր խոսքերը:

ԹԱՎՐԻՉԻՑ մեզ գրում են. «Թաւրիցի բնակիչները, մասնաւոր ճայերը, եւրոպայից, կառավարչական պաշտօնականներ և նոյն իսկ ինքն վաղաքը—Թաւրիստաւորը—արդէն հեռացել են դէպի լեռները, իմանալով որ խօլէրան իրանց էլ է մոտեցել: Ժողովրդի մեծամասնությունը տեղափոխվել է մոտիկ Մուսաբաթ գիւղը և Ղարաբաղ: Թէև պաշտօնագէտ ոչինչ յայտնի չէ, բայց ենթադրվում է, որ այդտեղ ևս խօլէրայի դէպքեր պիտի պատահած լինեն»:

Երկաթուղու Ալիաթ կայարանի մօտ տեղի ունեցած ժայթքման մասին մեզ ուղարկված են հետևեալ տեղեկությունները. «Յուլիսի 25-ին, 3 կէսօրից յետոյ ժամը 5-ին Ալիաթ կայարանի մօտ տեղի ունեցաւ սաստիկ ժայթքում, որը տեղի մի րոպէ, ապա ժայթքումը թող կերպով տեղի մինչև ժամի 7-ը. ծուխի հետ միասին ժայթքում է և կառավարչական հեղուկ: Հեղուկը խփում է մօտ 30 սաժէն բարձրութեամբ. կայարանում ծառայողների վերաբերմամբ գիշերվայ ժամը 2-ին լսելի եղաւ ստորերկրեայ հարուածի նման մի ձայն»:

Թիֆլիսի ոստիկանապետ պ. Մաստիցիկի հրապարակով հնորակարություն է յայտնում այն անձանց, որոնք Անդրկովկասի մի քանի տեղերից և Թեղեքան շրջանից զբաղակալն նուէրներ են ուղարկել յօդուտ Թիֆլիսի ձրի թէյատներին:

Տեղական ուսուցիչները հաղորդում են, որ Թիֆլիսի ոստիկանապետը, ի նկատի առնելով այն հանգամանքը, որ Թիֆլիսի շրջակայքը առերևույթ վարակված են խօլէրայով, քան ինքն քաղաքը, կարգադրել է, որ ոչ ոք ամառանոցներում ապրող քաղաքացիներին, և նոյնպէս դեղական բնակիչներին իրաւունք չունենայ մուտ գործել քաղաքը վարակված տեղերից, մինչև որ դեղինֆէկցիային չենթարկվեն թէ իրանք ամառանոցներում ապրողները, և թէ նրանց շրջերը:

«Կաւկազ» լրագիրը հաղորդում է, որ վաղաւ և լնի. առևտրական տունը այս օրերս ձրի թէյատուն է բաց անում անդրկովկասեան երկաթուղու կայարանի առջև գտնվող սկիւրում:

Թիֆլիսի երկրաչափական դպրոցի աշակերտները ամառանային գործնական պարապմունքների համար, որպէս յայտնի է, այս տարի գնացել էին Գորու գետին Ախալքալաք գիւղը, ուր նրանք պէտք է մնային մինչև օգոստոս ամսի կեսը, բայց այդ գիւղում խօլէրայ յայտնվելու պատճառով վերադառնալով դպրոցի աշակերտները արձակվեցան յուլիսի 26-ին, և արդարադատութեան միջնորդի թոյլտուութեամբ, պարապմունքները դադարեցրած են:

Երևանից «Կաւկազ» լրագիրն հաղորդում են, որ խօլէրայի դէմ կռուելու համար կոմիտայ ուղարկված զինուորական բժիշկներից մէկը, Նովիկով ազգանունով, որը Երևանեան նահանգում էր գործում, մտել է այնտեղ խօլէրայից. բայց դրանից նահանգում այս օրերս խօլէրայով հիւանդացել են երկու տեղական բժիշկներ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՊԻ ՓՈՒՆՈՐԻ ԹԻԻՐԻՍՏՈՐ

Կ. Պօլիցի «Polit. Corresp.» լրագրին գրում են հետևեալը.

«Բերլինի «Kreuzzeitung» լրագիրը մի քանի

ժամանակ առաջ հաղորդեց, իբր թէ Կ. Պօլիցի, սակայն իսկապէս Հոսմից, որ Բ. Դրան և Վատիկանի մէջ բանակցություններ են սկսվել կաթոլիկ «Ժայռագրի» պատրիարք» նշանակելու մասին թիւրքաց մայրաքաղաքում: Ուստի լրագրիչների կարծիքով, այդ ճանապարհով ի նկատի ունեն ջնջել Աստուր-Ունգարիայի ազդեցությունը Թիւրքիայի և Բալկանեան պետությունների կաթոլիկների վրա: Պետերբուրգի լրագրիչները, ի հարկէ, մոռանում են, որ Ֆրանսիան աւելի մեծ ազդեցություն ունի Թիւրքիայի կաթոլիկ հիմնարկությունների վրա, քան Աստուր-Ունգարիան: Վերջինս նոր պաշտօնի համար կանգնեալ են անուանում Կ. Պօլիցի հայ-կաթոլիկների պատրիարք Աղաբեանին:

Չը նայելով այդ բոլորին, կարելի է հաստատապէս ասել հետևեալը. շատ կարելի է ճիշդ է, որ Վատիկանի սենեակներում խօսում էին Կ. Պօլիցի ծայրագոյն պատրիարքի պաշտօն հաստատելու մասին, շատ կարելի է ճիշդ է և այն, որ Աղաբեան պատրիարքը կը ցանկանար այդ պաշտօնը ստանալ, սակայն Վատիկանում լաւ չեն ճանաչում Կ. Պօլիցի գործերը: Երբեք ենթադրվում են, որ նոր մեծանշան տիրույթ ստեղծելով կարելի կը լինի որ և է մի բան փոխելով Աստուր-Ունգարիային կամ Ֆրանսիային դաշնագիրները գործելուամբ տուած իրաւունքների մէջ արեւելքում: Արդեօք թիւրքաց մայրաքաղաքում պապի ներկայացուցիչը առաքելական պատգամաբար կը լինի, որպէս այժմ է, կամ ծայրագոյն պատրիարք, Բ. Դրան ազդեցությունը չի աւելանայ կաթոլիկ եպիսկոպոսներ նշանակելու հարցում, և Ֆրանսիայի կամ Աստուր-Ունգարիայի ազդեցությունը գրանցի չի պահպանի:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՍՏՈՐԱՑԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 27 յուլիսի: «Гражданинъ» լրագիրը լսել է, որ այս օրերս կարգադրություն կը լինի՝ բոլոր նահանգական քաղաքներում անպապող հինկելու քաղաքային նոր տոնանքներ:

ԿԵՆՏՐՈՆԵՐԳ, 27 յուլիսի: Այն պատճառով, որ զփուլարություններ կան պետական սահմանն անցնելու, հրէական գաղթականներին օգնող այստեղի ամանաժողովը փակվեց:

ԼՈՆԴՈՆ, 27 յուլիսի: Անցեալ ուրբաթ Թէհրանում կել է 25 մահաւան դէպք խօլէրայից:

ՎԻԵՆՆԱ, 27 յուլիսի: Նշանակում չաբաթ օր կասկածելի հիւանդութեան նշան դէպքեր են եղել, որոնցից 1 մարդ մահել է:

ՏԱԿԵՆՏ, 28 յուլիսի: Համապարհորդ Գրոմ-չեկիկի նշանակված է Օլի գետուի կառավարիչ: Պամիրի մօտ կանգնած չինական զօրափոխներ, որոնք իրենական կերպով գրաւել էին Պամիրի մօտ մի տեղ, որը պատկանում էր Ռուսաստանին, անմիջապէս հեռացան, ըստ պահանջման պամիրեան եկազեղելայի զլխաւոր զննապետ խնամով:

ՊԵՏ, 28 յուլիսի: Ի նկատի ունենալով խօլէրայ տարածվելու երկիւղը, առևտրի միջնորդը սորդելու Ռուսաստանից միջեր, կանաչի, ձուկ, խաւիար, կաշեղէն և ուրիշ այդ տեսակ ապրանքներ բերելը:

ԼՈՆԴՈՆ, 28 յուլիսի: Այսօրվայ դաշնական ձառի մէջ ասված է, որ օրենսդրական աշխատանքները աւարտված էին դեռ նախկին պարլամենտի օրով և կարելի չէր կայ որ ազգի ներկայացուցիչները հաւաքված մնան տարվայ անտոժոր ժամանակը: Թաղուհին յոյս է յայտնում, որ պարլամենտը միտնի իր պարապմունքները կը շարունակի նախկին նստաշրջանների օգոստէտ օրէնսդրութիւնը: Համայնքների ժողովում ազատամիտները փոփոխութիւն մտքին ուղերձի նախագծի մէջ, յայտնելով որ կառավարությունը պէտք է վաղիկ համայնքների ժողովի և երկրի կառավարիչները որը չէ վաղիկում այժմեան կառավարութիւնը, և որը հենց դրա մէջն է կայանում այն հարցը, որ պէտք է լուծվի. իսկ մնացած բոլոր խնդիրները կարեւորութիւն չունեն:

ԼՈՆԴՈՆ, 18 յուլիսի: Աստուրաբարում տեղի ունեցան անկարգություններ հոգևորականութեան զբաղմամբ, որը խօլէրայ յայտնվելու պատճառը համարում է ողբից ըմպելիքները. Ժողովուրդը

քարուքանդ արեց զինեաները և ոչնչացրեց հայոց առևտրականների ապրանքները, որոնք ուստի հայատախներ են: Ռուսաց հիւպատոսը ուստի իշխանութեան օգնությունը պահանջեց, որը ուղարկեց մի նաւ և 25 կողակներ. Թէհրանի ուստի հիւպատոսը պահանջում է վճարել ուստահայատախների կրած վնասները: Սիւլայից հաղորդում են այսօր, որ էմիրի դէմ ապստամբութիւնը գործեանում է. աւազաններին թշնամի բոլոր ցեղերը մի գործող դաշնակցութիւն են կազմել էմիրի դէմ, որը իր բոլոր ոյժերը լարելով ընդհանուր ապստամբութիւնը ծնելու համար, հաւաքեց 20,000 կանոնաւոր և նոյնքան էլ անկանոն զօրք:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍՍ

Յուլիսի 28-ին	
Լօոնի վրա 10 ֆունտ արծէ	97 ր. 95 կ.
Բերլին վրա 100 մարկ	48 ր. —
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ	38 > 90 >
Ռուկի արծէ	7 > 82 >
Մարսայի կուպոններ	156 > 75 >
Արծաթ	1 > 10 >
Բորսայի դիվիդենդներ	4 > 5 1/2 >
Պետ. բանկի 5% տոմս 1 շրջանի	104 >
— — — — — 2-րդ	103 > 25 >
— — — — — 3-րդ	— >
— — — — — 4-րդ	— >

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ռ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Տաճկաստանի Սեբաստիա քաղաքի բնակիչ, Առաքել Թաճկաստանի որդի Նշանն ուհա իններորդ տարին է, որ բացակայ է իր հայրենիքից: Երիտասարդ Նշանն ուսանող է Նա գնաց Ամերիկա իր ուսումը կատարելագործելու: Ուսանող Նշանը նախ գնաց Բուստոն, յետոյ Նիւ-Եորկ էր, իսկ վերջը՝ Ֆիլադելֆիա էր, վերջին նամակը այնտեղից ըստացվեց: Նշանին անպիկրէն կոչում էին Մարգ: Քանի որ Նշանի հայր, Առաքել Թաճկաստանից կենդանի էր, շարունակաբար նամակ էր ստացվում: Հայրը փախճանվելուց յետոյ, ահա այս չորրորդ տարին է ոչ մի տեղեկութիւն անգամ չէ ստացվում: Իր այրի մայր Աննան սպասում է իր որդի Նշանից տեղեկութիւն, բայց չը կայ: Բացի Նշանից մայրն ունի փոքրիկ որդիք Տիգրան, Միշրան և Խաչատուր և երկու աղջիկ՝ Մարգարիտ և Վերոնիկայ: Մօր արտասուքը, քրորերի և եղբայրների ջերմ և անկեղծ կարօտը, բարեկամների, ընկերների և ծանօթների հետաքրքրությունը տեղ չեն թողել, որ չը դիմէին, բայց բոլորն անօգուտ անցաւ: Ոչ ոք չիմացաւ Նշանի ուր լինելը և մինչև անգամ կենդանի է, թէ ոչ:

Ուստի սրանով դիմում եմ ամենքին, եթէ որ և է մի տեղեկութիւն ունեն ուսանող Նշանի վերաբերմամբ, թող բարեհաճեն մօրը և մեզ տեղեկացնել: Մեծ բարիք կը լինեն արած:

Նշանը տարեթով 30 է, բարձրահասակ, գեղեցիկատես, աչքերը սև, յօնքերը սև շատ խիտ—սև, աչքերը սև, առողջակազմ:

Մեր Հասցեն. Тифлисъ, Каравансарай Зубадова, Мартыросу Пираянуц.

Կամ Tiflis. Karavansarai Zoubaloff. M. S. Piranianz. № 85 1—2

Խնդրում եմ Անդրկասպեան երկրում ապրող այն հայերին, որոնց յայտնի է իմ եղբոր՝ Կարապետ Անտոնեան Տէր-Աբրահամեանցի տեղը, բարեհաճեն յայտնել «Մշակ» խմբագրութեանը: Նա գտնվում էր Մերի Չարջու և Կերկի: Արհեստով պ օր տնիջ էր:

№ 82 Միտիլ Տէր-Աբրահամեանց 3—5

ՍԱՐՊԻՆԿԱՆԵՐԻ ՄԱԳԱԶԻՆ

Թիֆլիս, Սոլոյակսկայա փողոց, տուն Աղաբաթովի, Ամառնային գործնական հիւստեաճքերի, ձեռքի պտորաստութեան՝ տիկիների զգեստների, մանուկների զգեստների և պարանների շապիկների համար:

Մեծ ընտրութիւն լայն սարպինկաների՝ նախշով:

Մարպինկայի գուլպաների թէլը սաղա, զգնազոյն: Ներկերը տեղական են:

Մարպինկայի զգեստներ արկններում 3 րոպեուց սկսած մինչև 60 կոպէկ:

Մարպինկայի իւրկաներ 1 ր. 80 կ. և աւելի թանգ:

Մարպինկայի թէլի աղւններ և զլխի թաշկինակներ:

ՖԱՐԻԿԱՆՏՆԵՐ ԱՌԵՏԲԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԲԵՆԴԵՐ ԵՒ ՍՏԵՊԱՆՕՎ

(№ 47) 28—30

ԽՕԼԵՐԱՅԻ

դէմ նախադատարանական միջոցներին դիմելու և առհասարակ նրա դէմ կռուելու համար ԱԽԱԼ ԲԱԼԱՔ քաղաքի ազգաբնակչութիւնը ցանկանում է իր սեփական ԲԺԻՇԿ ունենալ, ամական 300 (երեք հարիւր) րոպի ուժիկով:

Ուստի խնդրում ենք այն բժիշկներին, որոնք կը ցանկային վարձվել, ՀԵՌԱԳՐՈՎ դիմել քաղաքի գեպուսատ Յովհաննէս Զարուկիւնեանցին. г. Ахалкалаки, городско-му, депутату Ивану Арутюнову.

3—4

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԻՐ ՀԻՒՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱԽԱՐԱՐԵԱՆԻ (կուկիտ, վօրոնցովի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամէն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՐՕՏՆԵՐԻ՝

Բ. Ա. ՆԱԽԱՐԱՐԵԱՆ—11—12 ժ. վերաբուժութեան (և ատամնաբուժի) սիֆիլիսի և աղքատաւի Դ. Գ. ՐՈՒԿՈՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երկխայոց և կանանց ց.

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏՆԱՆ—12 1/2—1 ժ. ներքին և երկխայոց ց.

ԵՐԵՎԱՆԵՐԻ՝

Ա. Բ. ԱԼԵԿՍԵՅԵՎ—5—6 ժ. ներապրից ց. և երկխայոց ց. և երկխայոց ց. և երկխայոց ց.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՐԱՐԵԱՆ—6—7 ժ.

Ա. Ա. ԿԱԼՈՍՏՅԱՆ—6—7 ժ. կաշուի ցաների, սիֆիլիսի և վերաբուժութեան.

Վ. Տար—50 կ.: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) համար առանձին:

29—52 (5) 90—№ 79 Հիւանդանոցի վերանորոգւ թշկապետ Նաւասարդեան